

Gál Soma

A vasút története

...úgy higgye el nekem, mint amennyire igaz, hogy itt ülök maga mellett. Persze nem tud róla senki, mert nem merték nyilvánosságra hozni. Ha magyarázatot tudnának adni, akkor azért nem, mert túlságosan kényelmetlen a felelősöknek és a társaságnak is. Ha pedig nincs magyarázat... akkor félnek elmondani. Az igazság akkor is az, hogy az a vonat magától elindult az állomásról. December eleje volt, még nem volt hideg, őszi, szeles nap a hét közepén. Szerdán volt talán, vagy kedden, de az nem is érdekes. Az biztos, hogy Devecsernél történt, András bátyáméknál voltam disznóvágáson. Szívós bizony az öreg, a kilencvenediket tölti az idén, megjárta a Don-kanyart is a 2. magyar hadsereggel, de a falusi ösztönt nem lehet kiölni semmi szörnyűséggel, pedig hány belet, gyomrot, májat meg húst láthatott kifordulni a fronton, mégis kibírja akár émelygés nélkül is, mert disznót vágni kell. Meg hogyan máshogy jöhetne össze ennyire jól a család, mint egy ilyen alkalomra? Aztán meg... amúgy is el kell fogynia annak a sok pálinkának. Na, azzal soha nem volt hiba. Sőt, egyszer olyannyira sokat fogyasztott a díszes társaság, hogy nem bírták elkapni a disznót. Szerintük disznókat. Tavaly pedig az esett meg, hogy András nem nevelt az évben hizót, hanem vett két fél disznót, meg persze külön mindenféle belsőségeket. Bódületes lavórban hozták a disznómájakat, szíveket, beleket, mindemből kettőt, mert András bátya különösen szereti. Olyanok voltak, mint valami földönkívüli állatoknak a tetemei, tisztára fertőtlenítvé. Csak a vér pirosával együtt tűnhetnek élőknek. Szóval ott volt az a rengeteg szerv meg a két fél disznó, de már a hátsó konyhába bevinni is nehéz volt, mert rendesen ráalapoztunk. No, most már aztán le se tagadhatom, hogy én is ott voltam, hát persze, és ittam én is velük. Hisz ki tudná megállni, ilyen jókedvben? Legurítottunk hát a nagy cipekedés után egy-egy rövidet is, de csak szomjasak maradtunk, csak egy kis szóda, meg bor segített rajta. Oda jutottunk hát tavaly is, hogy kondának láthattuk volna a malacot, szerencsénk, hogy csak fél volt, ám így is gondolkodóba esett a társaság, mert ezt már senki nem volt képes felfogni. Keresni kezdtük a böllért, mint addig is minden évben, de nem volt sehol. Vagy fél óra is eltelhetett, mire rászántuk magunkat, hogy megöljük nélküle is a disznót, és kiszédelegtünk az ólba. Naná, nem találtunk ott semmit. Az Isten tudja már, hogy kinek az ötlete volt áthozni a fél disznókat az ólba, és hogy hogyan nem jöttünk rá cipelés közben, hogy már nem is élnek, de azt is csak az asszonyoktól tudom, hogy a gyerekek eztán visítva röhögtek, mikor beszaladtak a házba, és elújságotáltak, hogy a papáék ordítva szentségelnek, mert a két fél disznó nem áll meg a lábán az ólban. Nehéz volt összevadászni a mesét, mert mi magunk nem emlékeztünk semmire, nem is csináltunk volna hasonlót sem, ha magunknál vagyunk. Lényeg az, hogy jól aludtunk az éjjel... Másnapnak hittük a keddet, holott a tor vasárnap volt. Azaz lett volna, de a férfinép csak józanodott, a nők meg nem tudtak minden munkát elvégezni, nem is hagytuk volna, hogy is ne, majd ők töltik a kolbászt, meg teszik fel füstölni, mi?! Nem, azt senki büszkesége nem engedte volna. Az asszonyok így szépen megvárták, míg mindenki jobban lett, aztán sűrögveforogva nekiláttak a húsnak, meg ne romoljon nekünk. Se perc alatt készen lettünk, a tort is megültük szépen, és annak rendje s módja szerint jól aludtunk kedd éjszaka is.

Ezek szerint szerdán kellett lennie, habár beláthatja, hogy nemigen emlékezhetem pontosan a napokra. Mesélem tehát úgy, hogy szerda reggel indultam hazafelé, és útba ejtettem a devecseri állomást is, hogy láthassam a régi kollegákat. Szolgáltam ott egy időben, kezdőként, míg nem volt házam, családom, András bátyám szívesen fogadott, ellakhattam náluk. Ötven méterre lakhatnak az állomástól, úgy volt a lehető legjobb nekem. Szóval a háromnapos disznóvágás után kikocsikáztam Devecser vasútállomására, ott meg minden szó nélkül bementem a váróterembe, onnan meg egyenesen a forgalmi irodába léptem, és elkiáltottam magam, hogy szevasztok gyerekek. Képzelheti, úgy néztek rám, mint a papára, nem ismertek meg hirtelenjében, és olyan gyorsan egyikük se tudott kapcsolni, hogy kidobjanak, én meg gyorsan tisztáztam magam, mielőtt ez bekövetkezhetett volna. Akkor aztán megörültek, és kézről kézre adták a kezem. Igazán nem vagyok egy puhány ember, nem kenyerem a sírás, de akkor elérékenyültem, annyira jól esett, hogy ennyi idő után is emlékeznek rám, akik régről maradtak ott. Sok volt az új dolgozó, de maradtak még az én időmből. Kérdezgettem a többiek után is, mondták, ez nyugdíjba ment, amaz meghalt tavaly, egyedül Sándor barátom dolgozik még, ő szintén mozdonyvezető, mint én voltam annó, és éppen akkor érkezik meg a tizenkettő húszas teherrel. Mondtam nekik, jól van, tíz perc nem a világ, igazán megvárhatom. Ahogy érkezett be szegény Sanyi, előreszólt a rádión, ezek a barmok meg bemondták neki, hogy Sanyi, megérkezel, szaladj már sürgősen a forgalmiba, mert hívatnak. Az istenadta lélekszakadva esett be az irodába, mi a fasz van,

gyerekek, már megint mit basztam el, kérdi. Ő volt az egyetlen, aki azonnal megismert, úgy leteremtette az egész társaságot, na ide figyeljétek, még egy ilyen hülyeség, és egyenként szétrúgom a seggeteket, persze nem gondolta komolyan, már közben is mosolygott, engem meg ölelve üdvözölt újra. Már javában meséltük, kivel mi történt az elmúlt években, mikor benyitott egy fiatal forgalmista, tátott szájjal bámult egy ideig, aztán megkérdezte, Sanyikám, méész is már? Rajtunk volt a sor, hogy ugyanolyan kérdőn és döbbsen nézzünk a fiúra, mint egy perce ő miránk. Hát akkor meg ki vezeti azt a kurva vonatot, kérdezte, de addigra már mind észrevettük, hogy a mozdony életre kelt, és húzza magával a pár tehervagont is. Ami káromkodás csak létezik, mind elhangzott akkor, mikor rohantunk kifelé az irodából, hogy elkapjuk a szellemvonatot, de futva már nem érhettük el, hiába estünk-keltünk a sínek mellett, túl gyors volt, hogy elkapjuk, valaki majdnem a kerekek alá esett, akkor adtuk fel, megálltunk, és néztük, ahogy az a rengeteg fém távolodik. Akkor jött Sanyi az ötlettel, Pistikém, te nem kocsival vagy? Dehogynem, fel is ajánlottam azonnal, beültünk mind a kilencen a Suzukiba, egy régi, fehér Swiftem van, nem az az új, amit Esztergomban raknak össze állítólag, habár én azt sem hiszem el, azok a furfangos japánok becsempészik úgy egészben a kocsikat a határon, aztán berakják Esztergomnál a gyárba, nem hiszem, hogy csak úgy hagynák, hogy a kicsi magyarok összelegózzák az ő kocsijukat. Mindegy, a lényeg, hogy az a régi, jó autó kicsit nehézkesen vitt minket, ahogy egymás nyakában csüngtünk, képzelje csak el, nem dicsekvésképp mondom, de micsoda kép az, mikor az anyósülésen ketten, hátul meg hatan ülnek egymás ölében a vasutasok. Biztos keményen egymásra borultak, magamban kicsit röhögtem is rajtuk, ahogy hátul egymást taposták és anyázták, mert én szerencsére vezettem, és az én ölemben senki sem ülhetett, de hál' Isten gyorsan odaértünk Somlóvásárhelyre.

Mit tehattünk volna, csak tanácstalanul álltunk, már láttuk a vonatot, nagyon közel volt, nem sokkal értünk be előtte. Igen kicsi állomás van ott, tetszik tudni, szóval csak álldogáltunk tehetetlen, kilenc ember nézte a vonatot, amin meg egyetlen ember sem ült, most már láttuk is tisztán, hogy a vezetőfülke teljesen üres. Gyerekek, mindjárt érkezik szembe a 905-ös gyors, nincs másik sínpár, az Isten se tudja már eltéríteni, mit csináljunk? Sanyi falféher volt a félelemtől, én vagyok a hibás, most mondjátok meg, mi a frászt csinálhattam, hát gyilkos vagyok én, úgy ismertek, mi meg csak tagadtuk, de senki sem mert bármit is mondani, hogy szerinte mi történt. A vonat egyre gyorsabban haladt már, mikor elhúzott mellettünk. Megint kocsi pattantunk, akkor jött valaki az ötlettel, Túskevárnál biztos vannak, előreszólok, hogy rakjanak ki egy sor féksarut, én már mondtam, kevés lesz az, rakjanak ki még egyet, csak a biztonság kedvéért, már ha nem ütközik össze addig a gyorsvonattal. Tetszik tudni, ezek ilyen háromszög alakú, fura fémtalpak, amiket a sínekre lehet erősíteni, de nem egyhelyben áll, csak jobban súrlódik, ezért tudja lelassítani a mozdonyt. Hatalmas volt az a gép, főleg hogy teli tehervagonokat húzott maga után, de mégiscsak ez maradt az utolsó reményünk. Mikor odaértünk Túskevárra, de ez nem ám az a Túskevár, amiről az a regény szól, ott is jártam már, hiszen az nem messze van innen, talán maga is ismeri, szóval ezen a Túskeváron csak két ember várt minket, a bakter meg egy forgalmista. Kirakták a talpakat, persze, de nem értették, miért van erre szükség, azt nem tudtuk elmondani nekik olyan gyorsan a rádióba. Úgyis azonnal rájöttek, mikor az érkezésünkre pár másodperccel megláttuk a robogó szerelvényt. Aztán megint, harmadszor is beállt a tehetetlen csend, tizenegyen álltunk ott, tátott szájjal, mintha a Messiást várnánk, de annál sokkal nagyobb dologra vártunk, arra vártunk, hogy megállítják-e a vonatot a két féksor, vagy semmi sem képes már feltartóztatni azt az ördögi erőt. Ahogy csökkent a távolság, úgy nőtt a feszültség, így szokták mondani, ugye? Hát, mi annyira nem feszültek voltunk, inkább csak vártuk, hogy legyen már vége, hogy ne történjen semmi, legyen megint nyugodt a napunk, csak jöjjenek-menjenek a vonatok, hogy integethessünk meg füttyülhessünk, ez a normális. Az a nap nem volt normális, a szellemvonat csak jött és jött, és nekicsattant a féksaruknak, de nem borult fel, nem is állt meg, csak kicsit lelassult. De nem eléggé. Vonszolta magát tovább, mint egy sebzett vadkan, és akkor jött Sanyi, ki tudja, hogy tért így hirtelen magához, de egyenest nekirohant a vonatnak, előre a mozdonyhoz, elkapta a kapaszkodót, és pont be tudott lendülni az ajtón, mert szerencsére nyitva hagyta, mikor berohant Devecseren az irodába, pont olyan volt, mint a Tarzan a filmben, és csodák csodájára... megállt a vonat. Sanyi még fehérebb volt, amikor kijött a kabinból, szinte leesett, mi meg üdvivalgással álltuk körül, szegény alig tudta, hol van, csak azt hajtogatta, gyerekek, én nem tudom, mi van, be se volt húzva a fék, hát ennyire egy marha vagyok, hogy fék nélkül hagyom ott a mozdonyt, vagy valaki visszahúzta, hát én már nem tudom, mi van velem, nem volt behúzva a fék. Olyan fehér volt az az ember, hát már csak orvosi javallatra is, de itatnunk kellett vele egy kevéske vörösbort, csak hogy visszakapja a színét, és ha már ott voltunk, legurítottunk mi is egyet-egyet a nagy riadalomra, meg hogy megünnepeljük Sanyit, a nap hőjét. Közben már kaptuk a telefont, hogy a 905-ös tizenhárom percet késett, ezért időben le tudták állítani, de a forgalom csak egy órára állt a helyére, hiszen vissza is kellett érnünk Devecserbe a kilenc emberrel, lassabban is mentünk, mert ivott mindenki, de nagy szerencsénk, hogy egy utas se szerzett tudomást a balfékségről. Persze nem mondhattunk el róla senkinek semmit, én már délután ott voltam András bátyáméknál, és beszámoltam, meg megittunk néhány kupica pálinkát, megint.

– Erről jut eszembe, már egészen kitikkadtam. Tessék adni még egy kisfröccsöt – szólta oda a csaposnak. Én meg csak néztem, ahogy a kocsmáros a koszos csapból gyöngyöző szódát enged a borra, az meg olajosan csillogott,

és ahogy kitette a nagy vasutas elé, az csak megnyalta picit a szája szélét, istenisten, intézte hozzám, aztán nagy kortyokban lenyelte az egészset, ádámcsutkája nagyokat ugrált a nedű alatt. Rettentő mód elcsodálkoztam ezen az emberen. Mint ahogy az összes többi hasonlón is, mert sokat ismerek már a kocsmái muslincák közül. Hihetetlen hosszan tudnak mesélni, hibákkal ugyan, de egyszerűen egyiknek sem bírtam eddig a szavába vágni, annyira lehengetően mondják a magukét, ahogy most ez az öreg mozdonyvezető is.

Jólesően cuppantott egyet, aztán megint hozzám fordult.

– De azt biztos állíthatom magának, hogy nem lett volna ez a történet sem, ha nincsenek azok a szörnyű gépek – folytatta. Nem akartam reagálni, csak figyelni, amit mond, de láttam rajta, azt várja, hogy megszólaljak.

– Hát ez egyértelmű, hiszen ha nincsen mozdony, akkor nem is gurul ki – feleltem mosolyogva.

– Ehh... – legyintett, s látszott, hogy nem nőttem meg a szemében. – Én a villanymozdonyokra gondoltam, fiatalúr. Ha nincsenek ezek az elektromos szörnyek...

Tudniillik én még a régi gépeken tanultam annakidején. Még azokat a Bombardókat nyúztam, amiket Hruscsov elvtárs volt szíves küldeni az országba, ezért nevezik Hruscsov dízelnek is, pedig eredetileg német hadimozdonyok voltak, a Deutsche Reichsbahn gyártotta őket 52-es vagy 520-as sorszám alatt, erre már nem emlékszem. Sopronból jártak ezek a gépek, mert simán meg tudták mászni azokat a nagy emelkedőket. Azt már meg ne kérdezze, hogy kerültem én Sopronba, nem szeretek arról beszélni. A lényeg, hogy én még olyan mozdonyt vezettem, amit ma már csak múzeumban látni. És ha hiszi, ha nem, gőzzel ment. Én még a dízelekkel is kibékültem egész jól, ott a Csörgő, a Szergej, a Gyík, meg persze a benzines Bizmot, sőt, volt szerencsém a Dezsőt is vezetni, tetszik tudni, azt a Siemens gépet, még manapság sem közlekedik túl sok vonalon, hát még akkor, mikor bevezették, és én is beülhettem az irányítófülkébe! Egyedül Esztergomba járt ilyen, ma már az észak-balatoni vonal is tele van vele. Nagyon modern kinézete van, nem is hazudtolja meg. Tamponnak is hívják, mert áramvonalas a formája. Most már tudja, ugye? Bár már őt is lekörözi az Okoska meg a Stadi, de azok villanyosak. Mégis összekeverik sokan a Stadit a Dezsővel, mert színében meg formájában nagyon hasonlítanak. De kérem szépen, ki az, aki nem veszi észre, hogy az egyiknek a tetején van egy hatalmas áramszedő? Akár a Patkányon, ami manapság már annyira gyakori, azok a kék személyszállítók, illetve személyvagonokat húznak legtöbbször, meg a Gigant, ami a legerősebb mozdony volt jó ideig. Őt is egy villanyos taszította le a trónról. Persze most csak keveset mondtam el a Magyarországon használatos vagy használt mozdonyokból, de ezekkel találkozik leggyakrabban a közönség. Gondolom, így sem könnyű beazonosítani magának, hiszen ezeket a neveket nem tudja mindenki. De ahogy leírtam őket, talán tisztult kicsit, nem? Szóval, személy szerint én a Studenkába, a kis Bizmotba szerettem bele, amiket a csehszlovákok gyártottak nekünk egészen a nyolcvanas évekig, és még ma is forgalomban vannak, annak ellenére, hogy már nagyon sok helyen villamosították a vasutakat. Gúnyolják is őket eleget, én mégis megszerettem, mert bár nem ér el álomsebességet, kényelmesnek sem annyira mondható, de megbízható, régi motoros, igaz-e, öregmozdonynevénmozdony, mondom én, nem volt még olyan, hogy ezek ne értek volna oda valahová. Bezzeg a villanyvezeték: az megnyúlik, leszakad, áramszünet. Hát nem jobb olajbűzben, de legalább biztos odaérni valahová?

– Meglehet – hümmögtem –, de azt miből gondolja, hogy nem történt volna meg az a devecseri eset, amit elmesélt?

– Fiatalúr, gondolja csak meg, vajon nem áll-e meg a mozdony, ha kifogy a benzín?

– Igaz...

– Ellenben a villany... az végig ott volt benne, a rosseb egye meg!

– Várjon... teljesen biztos benne, hogy villanymozdony volt?

– Hát... Ahogy kérdezi... Mi más lehetett?!

– Mert ahogy mesélt, ezt nem említette egyszer sem.

– Tényleg, a kánya rúgja meg, mi is volt az...

Láttam, hogy agya kicsi Bizmotjának mind a négy kereke forog, teljes sebességgel suhan a devecseri állomás felé. Már éreztem, hogy nem fogja elérni, túlságosan messze jutott már tőle, előbb kifogy a dízel a tankból, de hagytam csendben, inkább iszogattam én is a fröccsömet.

– Látja... olyan rég volt már... nem emlékszem. De...

Azt tudom, és meg is mondhatom, hogy miért gondolom, hogy villanyos lehetett. És hogy miért nem bízom meg bennük. Bizonyára észrevette, mert okos ember maga, lerí, szóval, hogy mennyire utálkozva beszéltem ezekről a masinériákról. Volt velük is dolgom, nem az előítélet szól belőlem, bár elég hosszú előítélet is lenne, ha még mindig élne bennem. Hiszen már a kilencvenes évek elején villamosították a Keszthely környéki vonalakat, akkor én már itt dolgoztam, de nem emlékszem pontosan, melyik évben lehetett. Ide is eljutottak a villanyosok, főleg V43-as Patkányokat láttunk. Én maradtam a régi, jó kis Bűzgépennél, de mikor már fél éve jártak a villanymozdonyok, akkor a srácok néhányan már cikiztek, hogy miért nem vezetek egyszer én is egyet, még csak be sem ültem egyik gépbe sem. Akkor volt bennem előítélet, és, nem tagadom, kemény kobakú fickó vagyok, nehéz volt leszoktatni róla. Az

állomásfőnök oldotta meg, kerek perccel kijelentette, be kell ülnöm egy V43-asba, azt fogja nekem osztani a déli part felé, Siófokig. Ellenkezni nem volt lehetőség, nem is akartam, talán már ért bennem a gondolat, hogy egyszer úgyis fel kell ülnöm egy ilyen mozdonyra, mert mindenki megjósolta, hogy teljesen át fogják venni az uralmat a dízeltől. Lám, ez még a mai napra sem valósult meg, de ne térjünk el a tárgytól. Elindultunk azzal a V43-assal, egy társam, aki vezetett már ilyet, velem tartott, nehogy valami gond legyen, aztán ne tudjam megoldani. Nem volt bizony azzal semmi gond, szépen haladtam vele, Keszthelyről indultunk, személyvonat, szóval minden kis helyen meg kellett állnunk, és ez a déli parton elég sok megállót jelent. Maga is tudhatja, bizonyára utazott már arra felé, egymást érik a települések, a strandok szinte mindenhol összelógnak, nyáron autóval ott mozdulni is szinte lehetetlen, a járatok meg zsúfolásig tele vannak, Pestről le, Pestre vissza, utaznak a turisták, hatalmas gumimatracokkal, meg feltekert gyékényszőnyegekkel, majdhogynem kiszúrnák egymás szemét. Az is egy ilyen forgalmas nyári nap volt, rengeteg utassal, percekkel kellett állni egy-egy állomáson, hogy mindenki fel- vagy leszállhasson. Mit gondol, meddig jutottam el? Majdnem Szárszóig. Még ezeken a rövidebb szakaszokon is hirtelen fel tudott gyorsulni, jó sebességgel tudtam menni, s ez lett végül a veszteségem. Nem, nem az elektronika hibásodott meg. Szemes és Szárszó között jártam, máig emlékszem pontosan, és nemcsak azért, mert tábla van ott, hanem a fákat, a bokrokat is megjegyeztem, életemben nem éltem még át hasonlót. Az volt az első kéréssem a pályámon, és ő volt az első öngyilkosom.

Nehéz ezt újra elmondani, pedig már sokszor, sok mindenkinek elmeséltem. Egy fiatal férfi volt, csak úgy, mint maga, ilyesforma korú lehetett ráadásul, csak állt, álldogált a síneknél, nem is értem, hogy nem vettem észre előbb. Mikor már tudtam, hogy nem mozdul el, akkor ugyan behúztam az összes féket, de az új légfékek sem tudtak olyan gyorsan lassítani, mint kellett volna. Átgázoltam rajta. Még az utolsó percét, az utolsó arckifejezését is láttam, higgye csak el, annyira közel volt hozzám, mintha pár centiről néztünk volna egymás arcába. Kifejezéstelen volt, mintha csak egy ebéd utáni sétára indult volna. Később ugyan megtalálták a zsebében a véres bűcsűlevelet, és kiderült, hogy kirúgták, az élete egy árokba került, de magamnak sose, máig nem tudtam megbocsátani, hiába mondták a fiúk is, mindenkivel megesik, hiszen a legtöbb ember így lesz öngyilkos ebben az országban, mert gyors és pontos és kiszámítható, és nekik is volt már, volt, akinek több is, és persze engem is felkészítettek még mikor kezdtem, hogy ez sajnos foglalkozási ártalom, élete során szinte bizonyosan elgázol valakit minden mozdonyvezető. Mondták, hogy akik öngyilkosok lesznek, azoknak már közömbös ez az élet, még jót is tettem vele, hogy nem tudtam megállni, de engem nem hagyott nyugodni, nem bírtam megérteni, hiszen sosem volt a legkisebb okom sem, hogy öngyilkos legyek, én szeretem az életet, a saját életem, van nekem családom, és itt a fröccsöm is, azelőtt meg semmi nem történt velem a vasutakon, egy nyulat sem ütöttem el, nemhogy embert. Leszolgáltam még a pár évemet, de soha, de soha többé nem ültem utazni vonatra.

A fiúról én is tisztességgel megemlékeztem. Elmentem a temetésre is, bár először nem akartam, csak egy koszorút küldeni, és később beszélni a családjával, de végül rábeszéltek a vasutas fiúk és a vezetőség, és azóta is, minden évben kimegyek a fiú sírjához egy szál virággal, ha a sínekhez nem is, oda én nem merek többé, még a közelébe se menni. Szégyellem, de a nevét is csak a temetésen tudtam meg...

Horváth Dániel.